

“Історична розминка”

1. Коли відбулася битва під Берестечком, чим вона завершилась?
2. Хто керував виведенням з оточення з-під Берестечка залишків української армії?
3. Назвіть умови Білоцерківського договору
4. З якою метою були здійснені Молдавські походи Б. Хмельницького?
5. Якими були результати і наслідки Батозької битви?
6. Чим завершилась Жванецька облога 1653 р.?
7. Які держави пропонували надати захист

Тема уроку:

Українська гетьманська держава в системі міжнародних відносин

Гетьманщина

Malva

Мета: Розкрити місце Гетьманщини в системі міжнародних відносин тогочасної Європи;
Визначити особливості зовнішньої політики Гетьманщини;
Розкрити розвиток відносин між Україною та Московською державою в роки війни;
Вчитися аналізувати основні положення Україно – Московського договору 1654 р.;

Основні поняття і терміни

Зовнішня політика-

політика, яку проводить держава по відношенню до інших країн

Держава-протектор-

це країна, яке бере на себе захист іншої слабшої держави

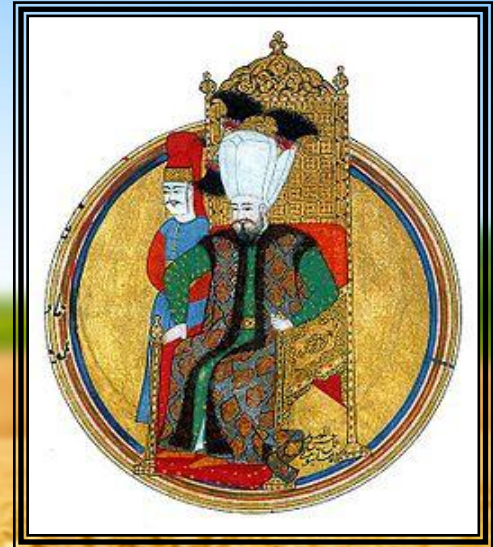
оричні персоналії

**Український
гетьман
Богдан
Хмельницький**

**Російський
цар
Олексій
Михайлович**

**Турецький
султан
Мегмет IV**

“Упізнай подію за історичним документом”

З листа папи Інокентія X королю Польщі Яну Казимиру в жовтні 1651 р.

Сповнені великої радості, вітаємо Твою достойність зі світлою перемогою над татарами й козаками - схизматиками... Нарешті виняткову твою побожність, яку Бог військових сил нагородив ласкою перемоги, найкраще видно з того, що той проклятий привілей, вирваний схизматиками, ти постановив цілком скасувати, як про це нас повідомив достойний брат - єпископ адріанопольський, наш нунцій, який запевняв з найвищою похвалою, що ти найбільше сприяв двом церквам, відданим католицькому обрядові. Отже, спіши, найдорожчий во Христі сину наш, виконати славне і побожне діло і зроби так, як це й личить такому великому побожному королеві й й переможцеві, щоб той пам'ятник варварської невгамовності був вирваний з пам'яті і припав вічним забуттям

Запитання до історичного документа

- Про яку перемогу над українським військом йдеться в джерелі?
- Про який привілей згадується?
- -Як, на вашу думку, впливало ставлення глави католицької церкви на тогочасні міждержавні відносини?

План

- **1.** Ставлення європейських держав до Національно- визвольної війни в Україні
- **2.** Зовнішньополітичні зв`язки Гетьманщини
- **3.** Пошук країни-протектора
- **4.** Відносини між Гетьманщиною і Московією

Робота в групах

- **I група –Католицький табір**
- **II група-Протестанський табір**
- **III група- православний табір**
- **IV група- мусульманський табір**

Позиції іноземних країн

- Католицький табір
- Католицькі держави-Франція, Австрія, Іспанія та князівства Південної Німеччини - підтримали Річ Посполиту і вороже поставилися до визвольної боротьби українського народу

Мусульманський табір

- Мусульманські країни-Кримське ханство і Османська імперія займали вичикувальну позицію
- Протестантській табір
- Протестантські країни - Англія, Голландія, Швеція і князівства Північної Німеччини - співчували козакам

Православний табір

- Православні країни (Болгарія, Греція,
- Сербія, Московська держава) підтримали боротьбу українського народу

“Цікаво знати”

- Зберігся лист, написаний від імені О.Кромвеля (як вважають дослідники) адресований Богдану Хмельницькому. У ньому гетьман титулувався як “генералісімус війська і стародавньої грецької релігії і церкви, володар усіх запорозьких козаків і знищувач польської шляхти, завойовник фортець, викорінювач римських священників, переслідувач язичників”. Кромвель висував ідею створення “великої антиримської, антигабсбурзької, антиконтрреформаційної коаліції європейських країн, до якої, крім Англії, мали увійти Швеція, Московська держава й Гетьманщина.

О.Кромвель

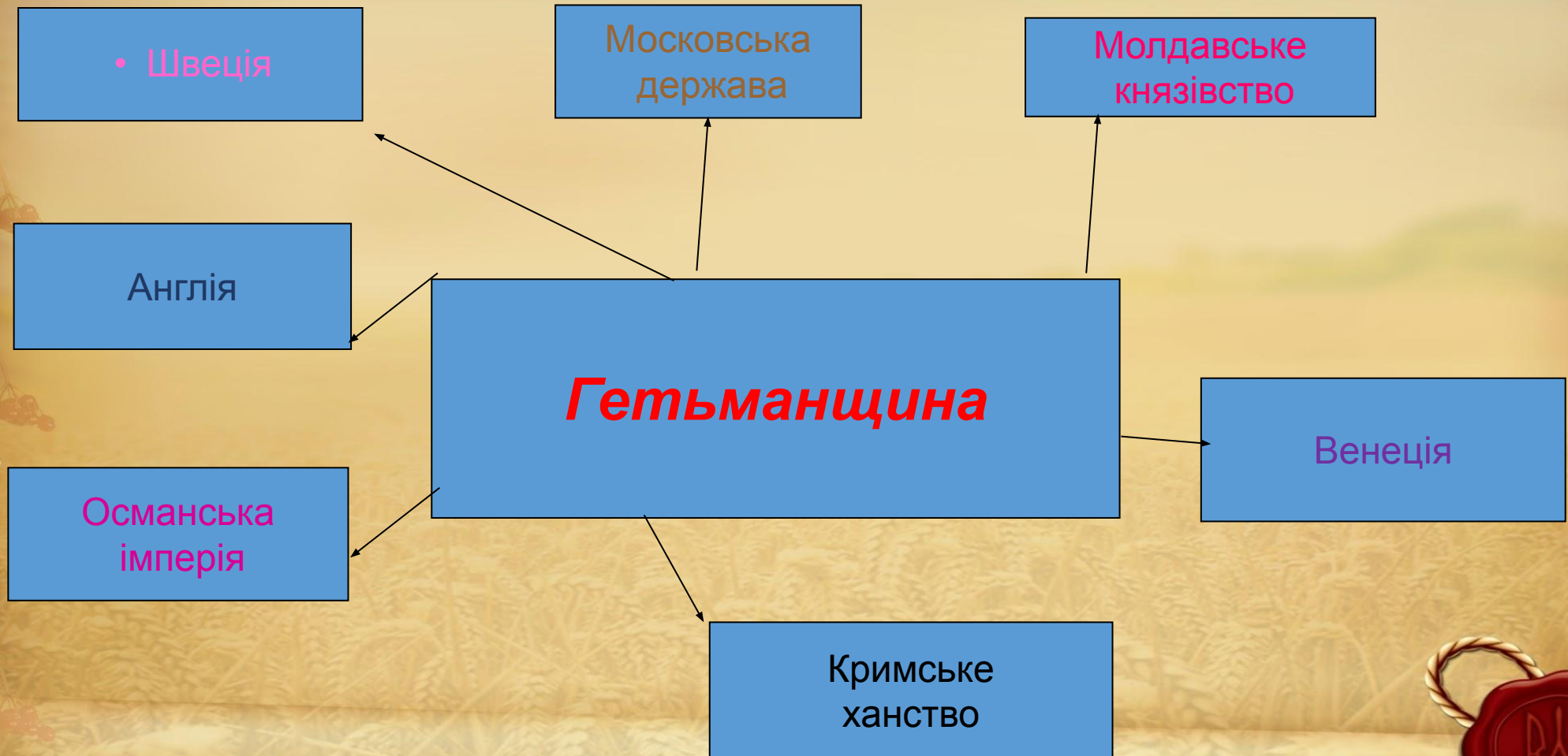
Особлива позиція

Венеція у 1650 р.

- Хоча Венеціанська республіка була католицькою державою, але вона підтримувала Україну в її боротьбі проти Польщі. Оскільки вбачала в українському козацтві свого союзника у війні проти Туреччини. З метою укладання угоди про антитурецький союз Венеції та України в 1650 р. до Б.Хмельницького прибуло посольство Альберто Віміні.
- І хоча згоди досягнуто не було, дружні міждержавні відносини не припинялися.

2. Зовнішньополітичні зв'язки Гетьманщини

Гетьманщина

Здобуття держави
протектора
(захисника)

Отримання
воєнної
допомоги для
введення збройної
боротьби з
Річчю Посполитою

Зміцнення
становища
Гетьманщини як
нової
незалежної
держави

Ослаблення Речі
Посполитої
та
запобігання її
спробам створити
антиукраїнські союзи

- Дари в Чигирині 1649 р. *Офорт Т.Шевченка*
- Турецький, московський та польські послы в очікуванні на рішення козацької ради

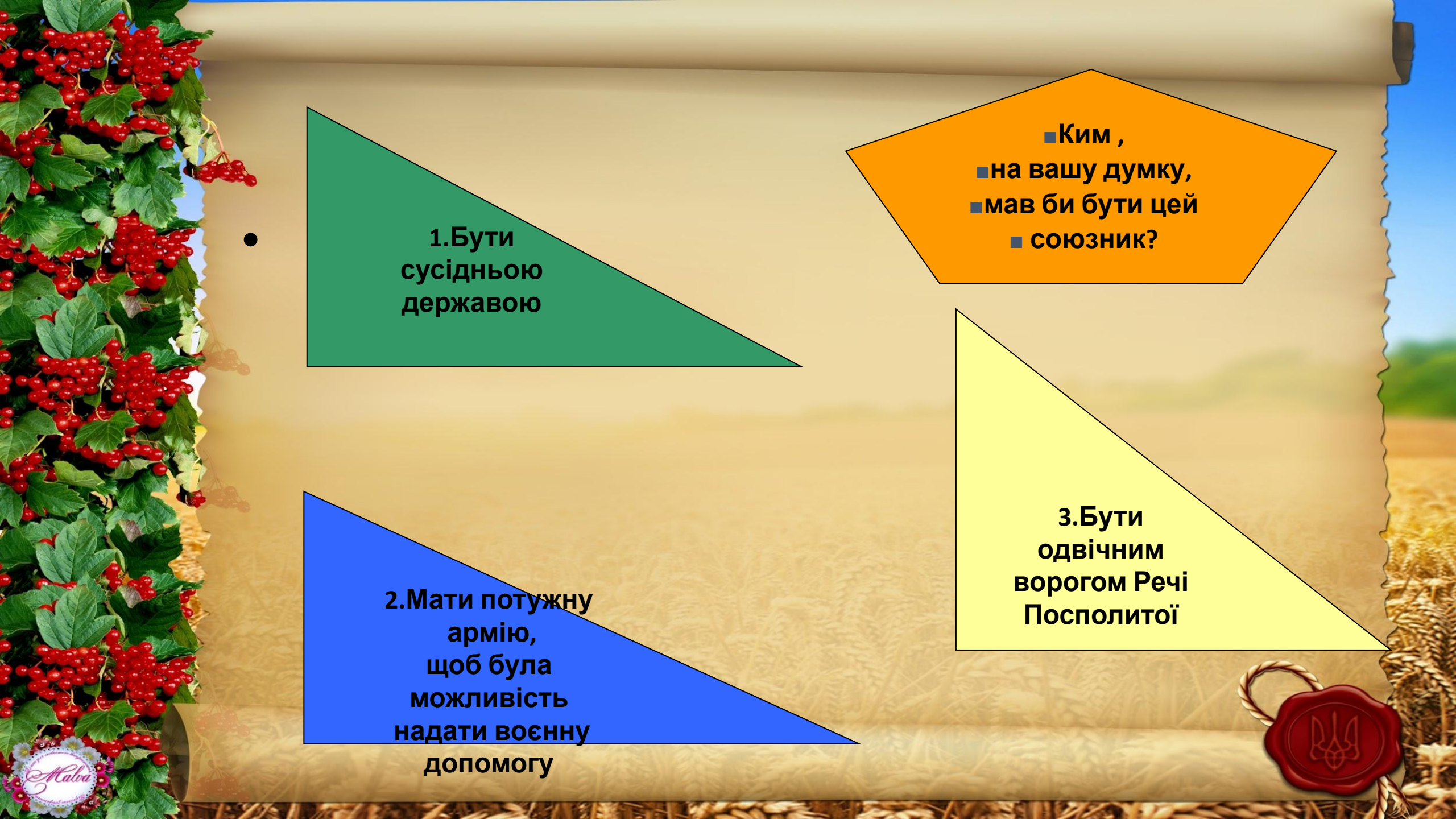
Малва

3. Пошук країни-протектора

Одним з головних завдань зовнішньої політики Гетьманщини було пошук надійного союзника у боротьбі з Польщею.

● 1.Бути
сусідньою
державою

2.Мати потужну
армію,
щоб була
можливість
надати воєнну
допомогу

■ Ким ,
■ на вашу думку,
■ мав би бути цей
■ союзник?

3.Бути
одвічним
ворогом Речі
Посполитої

На роль країн-захисників могли претендувати дві сильних і могутніх держави- Московська держава і Османська імперія. Ще в 1648-1649рр. були встановлені з цими країнами дипломатичні зв'язки. Кожна з них була не проти воювати з Річчю Посполитою, оскільки вони були її одвічними ворогами. Б.Хмельницький повинен був зробити правильний вибір.

“Твоя точка
зору”

Малва

*Аргументи на користь союзу з
Османською імперією:*

-ця країна є ворогом Польщі

-турецька армія була однією
з найкращих у той час

*Аргументи проти союзу з
Османською імперією:*

-це мусульманська країна

-ненадійність турецьких васалів -татар

Аргументи на користь союзу з Московською державою:

- Постійні війни Москви і Польщі
- надійне військо
- єдина православна віра

Аргументи проти союзу з Московською державою:

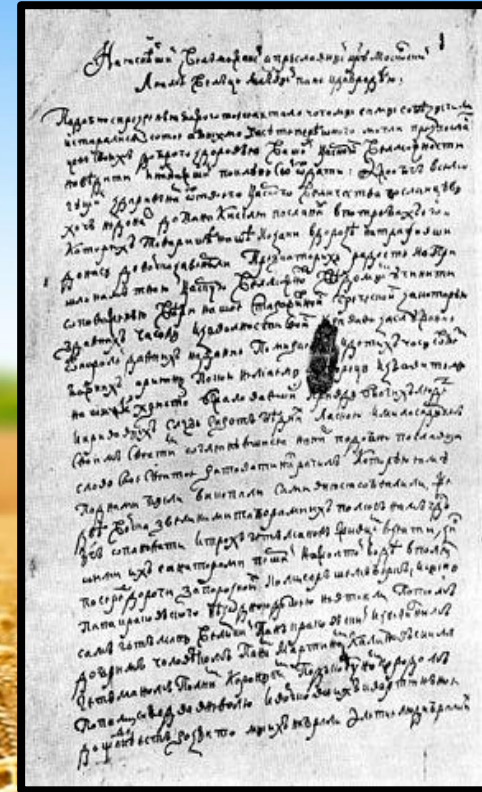
- Москву і Польщу пов'язували Полянський мирний договір
- Московська держава може поглинути Україну

Гетьман Богдан Хмельницький на роль протектора обрав Московську державу
Переяславська рада 8 січня 1654 р.

4. Відносини між Гетьманщиною і Московією

Від кінця 1648р. Між Гетьманщиною і Московською державою розпочався постійний обмін посольствами. Аби підштовхнути царський уряд до союзу з Військом Запорізьким, Б.Хмельницький у червні 1653р.дав зрозуміти цареві:якщо той і надалі зволікатиме з розв`язанням українського питання,то Україна укладе союз із Туреччиною. До того ж гетьман наголосив на вельми неприємних наслідках такого союзу з для Московії. 1 жовтня 1653р. Московський Земський собор вирішив “гетьмана Богдана і все Військо Запорозьке з містами і землями прийняти” й розпочати війну проти Польщі.

Лист Б.
Хмельницького
російському
царю

Березневі статті

Збір податків на користь царської скарбниці доручалося вести українським урядовцям.

Заборонялися дипломатичні взаємини гетьмана з османським султаном та королем Речі Посполитої;

Підтверджувалося право київського митрополита й усього духовенства на маєтності, якими вони володіли;

Московський уряд зобов'язувався почати війну з Річчю Посполитою навесні 1654 року;

Передбачалося утримання московських військ на кордонах України з [Річчю Посполитою](#);

Гетьманський уряд просив установити платню:

у випадку татарських нападів на Україну передбачалося організувати проти них спільні походи як з боку України, так і Московської держави;

Гетьманський уряд просив установити утримання для козацької залоги кількістю 400 осіб у фортеці Кодак та для запорожців, виконання цього прохання також було відкладене до окремого рішення. Тут же містилася вимога до гетьмана негайно почати укладення реєстру, що мав охопити 60 тисяч козаків, і після завершення роботи треба було надіслати його до [Москви](#).

“Займи позицію”

1. Чи потрібно було Богдану Хмельницькому йти під протекторат Москви?
2. Чи засуджуєте Ви гетьмана, чи вважаєте “людиною свого часу”?
3. Яким був би Ваш вчинок щодо зовнішньої політики Гетьманщини?

